

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-3-43 (Menfi Tespit/Muafiyet)
Karar Sayısı : 13-71/972-418
Karar Tarihi : 19.12.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Osman Tan ÇATALCALI, İbrahim Hilmi KOÇAK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Resen

D. İLGİLİ TARAF : Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
Müftü Mah. Menderes Bulvarı 53080 Rize

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün çay üreticileriyle organik çay üretilmesi için akdettiği “Organik Çay Alım Sözleşmeleri”nin 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde incelenmesi.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına en son 21.11.2013 tarihinde giren yazıyla tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 10.12.2013 tarih ve 2013-3-43/MM sayılı Rapor görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bahse konu sözleşmelerin menfi tespit belgesi alamayacağı ve grup muafiyetinden faydalanamayacağı, ancak süresinin belirli hale getirilmesi durumunda 4054 sayılı Kanun’un 5. madde hükümleri çerçevesinde bireysel muafiyet alabileceği ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) Rekabet Kurulunun 13-47/637-M sayılı kararı ile hakim durumda bulunduğu daha önce tespit edilmiş olan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR)’un yaş çay üreticileriyle organik çay alımı için akdettiği “Organik Çay Alım Sözleşmeleri” (SÖZLEŞME)’nin 4054 sayılı Kanun’un 4. ve 5. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.

H.1. ÇAYKUR’un Sözleşmelerinin 4054 sayılı Kanun’un 4. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinde;

- (5) “Belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler hukuka aykırı ve yasaktır.” hükmü yer almaktadır.
- (6) ÇAYKUR tarafından gönderilen ve organik tarım yapan üreticilerle akdettiği “Organik Çay Tarımı Sözleşmesi” başlıklı sözleşme incelendiğinde;

Madde 5.a. : Üretici... organik çay tarımı yapmayı, organik çay yetiştirmeyi, ÇAYKUR’ca belirlenen ürün normuna uygun hasat etmeyi, ÇAYKUR da bu şekilde üretilen ve hasat edilen organik yaş çay ürününün tamamını satın almayı taahhüt eder,

Madde 5.c. : Üreticinin; Kanuna göre sözleşmede beyan edilen taahhütleri yerine getirmemesi veya organik çay tarımından vazgeçmesi halinde sözleşmesi fesih edilir,

Sözleşmenin feshi halinde üretici ÇAYKUR'un o güne kadar kendisine yapmış olduğu masrafları tazmin eder,

Madde 5.e. : ÇAYKUR; üreticinin organik çay tarımı uyguladığı alanlarda ürettiği organik veya geçiş sürecindeki yaş çay ürününün tamamını belirli bir program çerçevesinde satın alır. Üretici, ÇAYKUR tarafından belirlenen bu programa uymak zorundadır,

Madde 5.f. : Üretici, üretmiş olduğu organik yaş çay ürününün tamamını ÇAYKUR'a satar. Sözleşme devam ettiği sürece başka bir firmaya yaş çay ürünü satamaz, başka bir firma ile de sözleşme imzalamaz. Aksi taktirde ÇAYKUR, işbu sözleşmeyi fesih ederek; bu işle ilgili olarak üreticiye yapılan tüm masrafları geriye tahsil eder

- (7) hükümlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu görülmüştür. Bu nedenle SÖZLEŞME'ye 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceği anlaşılmıştır.
- (8) Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan anlaşmalar yine aynı Kanun'un 5. maddesindeki şartların tamamının varlığı halinde 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir.
- (9) Bu noktada öncelikle incelenmesi gereken husus, dikey nitelikteki bu anlaşmaların 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında olup olmadığıdır.
- (10) 2002/2 sayılı Tebliğ'in kapsam başlıklı 2. maddesinde, "*Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli bir mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin 3. fıkrasına dayanılarak muaf tutulmuştur*" denilmektedir.
- (11) Yine aynı maddenin devamında ise "*Tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren dikey anlaşmalarda muafiyet, alıcının dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki payının %40'ı aşmaması koşuluyla uygulanır*" ifadesi yer almaktadır.
- (12) 2002/2 sayılı Tebliğ'in yukarıda yer verilen maddeleri ışığında, ÇAYKUR'un yaş çay alım pazarındaki pazar payının yaklaşık (.....) aralığında olduğu göz önüne alındığında, SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Bu nedenle SÖZLEŞME, 4045 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet açısından incelenmiştir.

H.2. ÇAYKUR'un Sözleşmelerinin 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi Çerçevesinde Bireysel Muafiyet Değerlendirilmesi

- (13) Genel olarak değerlendirildiğinde, dikey niteliği haiz anlaşmaların yatay seviyede rakip olan teşebbüsler arasında akdedilen anlaşmalara göre rekabet düzeyine olan olumsuz etkilerinin daha az olması beklenmektedir. Bunun nedeni ise aralarında dikey ilişki bulunan teşebbüslerin ürünlerinin birbirlerini tamamlayıcı ürünler olması nedeniyle daha çok ürün satmak isteyen teşebbüsün diğerine fiyatlarını indirmesi yönünde baskı kurmak istemesidir.
- (14) Diğer yandan belirli bir pazar gücüne sahip olan teşebbüslerin dikey kısıtlamalar yoluyla alıcıların çıkarlarıyla kendilerinin çıkarını eşleştirerek karlarını yükseltmeleri de mümkündür. Bu durum özellikle markalararası rekabetin yoğun biçimde yaşanmadığı pazarlar için geçerlidir.
- (15) Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, ÇAYKUR ile üreticiler arasında akdedilen ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayan hükümler bulunan sözleşmeler 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde incelenmiştir.

H.2.1. Malların Üretim veya Dağıtımını ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmenin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (16) Muafiyet değerlendirmesinde önemli olan, üretim veya dağıtımda iyileşme ile ekonomik ve teknik gelişme gibi yararlı etkilerden sadece işlemin taraflarının faydalanması değil, bu faydaların ekonomiye yapacakları somut katkıların bulunmasıdır. Üretim veya dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, mal arzının arttırılması ve devamlılığının sağlanması, kalitenin arttırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerde belirtilen somut faydanın ortaya çıktığı kabul edilmektedir.
- (17) ÇAYKUR ile üreticiler arasında akdedilen sözleşmeler organik yaş çay ürünü içindir. Organik çay, ülkemizde yeni yeni üretilmeye başlanmıştır. Nitekim ÇAYKUR tarafından gönderilen bilgilerde, ÇAYKUR'un organik çay alımı için üreticilerle ilk olarak 2007 yılında anlaşmaya başladığı, 2007 yılında (.....) dekar alana sahip (.....) üretici ile sözleşme yapıldığı, 2011 yılına gelindiğinde ise üretici sayısının (.....), üretim alanının ise (.....) dekara çıktığı ifade edilmiştir. Bu açıdan SÖZLEŞME'lerle birlikte nihai ürün pazarı olan kuru çay satış pazarına yeni bir ürünün (organik çay) sunulacağı anlaşılmıştır.
- (18) Diğer yandan ÇAYKUR belli bir bölgedeki üreticilerin pek çoğuyla organik tarım üretimi için münhasır sözleşme yapmak istemektedir. Bu durumun nedeni ise bir bölgedeki üreticilerin önemli bir bölümünün organik tarıma geçmemesi durumunda organik tarım yapan üreticilerin ürünlerinin diğer ürünler için kullanılan girdilerden (gübre gibi) olumsuz yönde etkilenmeleridir. Bu nedenle ÇAYKUR sadece belli bölgelerdeki üreticilerle organik çay alım anlaşması yapmakta, bu durum ise üreticilerin belli bölgelerde yoğunlaşmasına yol açmaktadır. Üreticilerin belli bölgelerde yoğunlaşmasının ise organik yaş çay alım maliyetlerini düşüreceği açıktır.
- (19) SÖZLEŞME'nin 5.a. maddesi uyarınca ÇAYKUR'un üreticinin hem geçiş sürecindeki organik olmayan çayını hem de geçiş süreci sonrasındaki bütün organik çay ürününü alacağını taahhüt etmesi, organik yaş çay arzının devamlılığını sağlaması açısından önemli bir husustur. Zira organik tarıma geçilebilmesi için yaklaşık 3-4 yıl geçmesi gerekmekte ve organik tarım yapılan alanlardaki verim diğer alanlara göre düşük gerçekleşmektedir. Bu nedenle ÇAYKUR tarafından akdedilen ve münhasır satış şartının getirildiği sözleşmelerde üreticinin organik ürün elde edebileceği zamana kadar üreteceği yaş çaya ve daha sonrasında da organik çaya alım garantisi verilmesinin **organik çay arzının devamlılığını sağladığı** söylenebilir.
- (20) Diğer yandan aynı hüküm ile SÖZLEŞME'nin 5.c. maddesinde yer verilen ve üreticilere ürünlerini sadece ÇAYKUR'a satmalarını, aksi takdirde ÇAYKUR'un üreticiye yapmış olduğu bütün masrafları tazmin edeceğine yönelik hüküm birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu yükümlülüklerin bedavacılık sorununun aşılması için önemli olduğu görülebilir. Nitekim ÇAYKUR tarafından 3-4 sene boyunca yapılan çeşitli yatırımlar sonrasında üreticilerin ürünleri organik yaş çay olarak pazarlanabilir hale gelmektedir. Bu süre sonrasında ÇAYKUR tarafından yapılan yatırımın benzerini yapmayan rakip alıcıların üreticilerden organik çay alabilmeleri, ÇAYKUR'un bu yatırımı yapmasına engel olabilir. Bu durumda ÇAYKUR'un üreticileri organik üretime yönlendirmesini engelleyerek pazardaki gelişmelerin önü tıkanabilir.
- (21) ÇAYKUR'dan gelen bilgilerde SÖZLEŞME'nin 5.c ve 5.f maddelerinde yer verilen masraflardan kast edilenin " ... organik ürün alınmaksızın ilk üç yılda üreticiye yapılan nakit ödemeler ile kontrol ve sertifikasyon firmasına üretici başına ödenen ücretler" olduğu ifade edilmiş ve " [Sözleşmenin] Fesih olması durumunda ceza ödemesi söz konusu olmayıp, ilk üç yıl için kendisine yapılan masrafların (sabit masrafların) iadesi gerekmektedir" denilmiştir. Diğer yandan ÇAYKUR tarafından gönderilen diğer bilgilerde, üreticilere verilen

desteğin tamamen karşılanıp kara dönüşmesi için yaklaşık 6-10 senenin geçmesi gerektiği ifade edilmiştir.

- (22) Tüm bu değerlendirmeler ışığında, ÇAYKUR tarafından akdedilen SÖZLEŞME'nin bedavacılık sorununu gidermesi, yeni bir ürünün piyasaya sürülmesini teşvik etmesi ve ürün arzının devamlılığını sağlaması nedeniyle etkinlik yaratarak malların üretim ve dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin, ekonomik ve teknik gelişme sağlayacağı anlaşılmıştır. Bu nedenle SÖZLEŞME'lerin 4054 sayılı Kanun'un 5.a. maddesinde yer alan koşulu sağladığı kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.2. Tüketici Yararı

- (23) ÇAYKUR tarafından çay üreticileri ile akdedilen sözleşmeler ile tüketiciler daha önce bilmedikleri yeni bir ürün olan "organik çay" ürününe erişme imkanına sahip olmaktadır. Hem daha sağlıklı olan hem de damak zevkine hitap eden yeni ürünlerin tüketicilerle buluşmasının tüketicilerin refahını arttıracığı açıktır.
- (24) Öte yandan SÖZLEŞME'ler ile bedavacılık sorununun ortadan kaldırılmasının ileriki yıllarda organik ürünlerin çeşidini arttırmak adına yapılacak olan araştırma ve ürün geliştirme faaliyetlerini de destekleyeceği aşikardır. Böylelikle SÖZLEŞME ile birlikte tüketicinin ihtiyaçlarını en üst düzeyde karşılayan ürünlerin piyasada yer alması sağlanacaktır.
- (25) Diğer yandan SÖZLEŞME neticesinde organik çay tarımı yapılmaya başlanılan yerlerde bulunan kuru çay üreticilerinin normal yaş çaya olan erişimleri sınırlanarak tüketicilerin bu üreticiler tarafından üretilen farklı markalardaki çay ürünlerini tüketmelerinin de önüne geçilebilir. Bu açıdan SÖZLEŞME'nin süresinin belirli hale getirilmesinde yarar bulunmaktadır.
- (26) Yukarıdaki tespitler ışığında münhasır alım ve satım şartı içeren SÖZLEŞME'lerin yaratacağı etkinliklerden tüketicilerin de faydalanacağı, bu nedenle de SÖZLEŞME'nin 4054 sayılı Kanun'un 5.b. maddesinde yer alan koşulu sağladığı kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması: Pazar Gücü

- (27) Organik çayın piyasada görece yeni bir ürün olması ve toplam yaş çay alımı içerisinde küçük bir yere sahip olması nedeniyle ilgili ürün pazarının yaş çay alım pazarı olarak alınmıştır. ÇAYKUR'un önceki Kurul kararlarında yaş çay pazarında hakim durumda bulunduğu tespiti ışığında, ÇAYKUR üreticilerle yapacağı ve üreticilerin ürünlerini başka alıcılara satmasını engelleyen sözleşmeler ile yaş çay alım pazarındaki rekabeti sınırlayabilecek olan bir teşebbüstür.
- (28) Diğer yandan ÇAYKUR'un akdettiği sözleşmeler organik yaş çay alımına ilişkin olup diğer çay türlerini (konvansiyonel çay ve yeşil çay gibi) kapsamamaktadır. Bu nedenle öncelikle ÇAYKUR tarafından organik yaş çay üretimi için akdedilen sözleşmelerin yaş çay alım pazarının ne kadarını etkilediği incelenmiştir.
- (29) Bu inceleme sonucunda ÇAYKUR tarafından organik çay üretimi yapan üreticilerle akdedilen sözleşmelerin ne ÇAYKUR'un yaş çay alımları ne de toplam yaş çay alımları içinde önemli bir paya sahip olmadığı anlaşılmıştır. Her ne kadar organik çay alımlarının ÇAYKUR'un yaş çay alımları içindeki oranı düşük olsa da bu oranın önümüzdeki yıllarda daha da artması beklenmektedir.
- (30) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, oldukça güçlü bir pazar gücüne sahip olan ÇAYKUR'un organik çay üreticileriyle akdettiği ve tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren sözleşmelerin yaş çay alım pazarının önemli bir bölümündeki rekabeti ortadan kaldırması oldukça zordur.

- (31) Diğer yandan yaş çay alımında ÇAYKUR dışında kalan 160 teşebbüs mevcut olup, küçük ölçekte alım yapan ve fabrikası ÇAYKUR tarafından organik tarım yapılması planlanan bir bölgede bulunan teşebbüslerin ÇAYKUR'un bu uygulamasından olumsuz yönde etkilenmesi muhtemel olmakla birlikte, organik yaş çay alımının yaş çay alımı içindeki büyüklüğünün oldukça düşük olması nedeniyle yaş çay alım pazarındaki rekabetin önemli ölçüde etkilenmeyeceği düşüncesi hasil olmuştur.
- (32) Özetle, SÖZLEŞME'nin 4054 sayılı Kanun'un 5.c. maddesinde yer alan koşulu sağladığı kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi için Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (33) ÇAYKUR tarafından akdedilen ve tek alıcıya sağlama yükümlülüğü bulunan SÖZLEŞME'nin hem çay üretiminde ekonomik ve teknik gelişme sağladığı hem de yaratılan bu etkinlikten tüketicilerin yarar sağladığı anlaşılmış olmakla birlikte ÇAYKUR'un yaş çay alım pazarında hakim durumda bulunduğu ve üreticilerle akdedilen SÖZLEŞME'nin ileriki yıllarda artacağı göz önüne alındığında, SÖZLEŞME ile yaratılan etkinlik sonucunda ÇAYKUR'un rakiplerinin yaş çay ürününe olan erişimlerinin kısıtlanarak piyasa dışına çıkmaları mümkündür.
- (34) Bu bakımdan SÖZLEŞME'de yer verilen sınırlamaların daha detaylı olarak incelenmesi yoluna gidilmiştir.
- (35) Rakip Teşebbüslere Mal Satmama Koşulu: SÖZLEŞME'nin 5.f. maddesi uyarınca üreticilerin ürünlerini başka bir firmaya satması engellenmektedir. Yine aynı maddenin devamında üreticilerin ürünlerini başka bir teşebbüse satmaları durumunda ÇAYKUR'un üreticiye yaptığı tüm masrafları geriye yönelik olarak tahsil edeceği ve SÖZLEŞME'yi fesih edeceği ifadesi yer almaktadır.
- (36) Söz konusu madde incelendiğinde, bu maddenin alıcıya (işbu olayda satıcıya) getirilen bir rekabet yasağı olduğu (ters rekabet yasağı) görülmüştür. Bu maddenin amacının ise ÇAYKUR'un üreticilere yaptığı yatırımın karşılığını alarak bedavacılık sorununu azaltmak olduğu anlaşılmıştır. Diğer yandan söz konusu hüküm üreticilerin başka alıcılarda çalışmasını engelleyerek ÇAYKUR'un rakiplerinin yaş çay alımlarını sınırlandırma veya potansiyel rakiplerin piyasaya girişini kısıtlama etkisi de yaratabilecektir. Ancak ÇAYKUR tarafından öngörülen ceza miktarının yapılan yatırımla sınırlı olduğu dikkate alındığında, söz konusu kısıtlamanın bedavacılık sorununu çözen makul bir sınırlama olduğu kanısına varılmıştır.
- (37) Süre sınırı: SÖZLEŞME'nin 3. maddesinde SÖZLEŞME'nin süresinin imza tarihinden itibaren 1 (bir) yıl olduğu ve takvim yılının sonuna en az 20 (yirmi) gün kala taraflardan biri yazılı olarak sözleşmeyi feshetmedikçe sözleşmenin otomatik olarak aynı koşullarda uzayacağı hükme bağlanmıştır.
- (38) Yukarıda yer verilen hüküm, SÖZLEŞME'nin süresini net bir bitiş tarihine bağlamaması ve/veya sözleşmenin sona ermesini tarafların önceden bildirmesi koşuluna bağlamaması nedeniyle SÖZLEŞME'nin süresini belirsiz hale getirmektedir. Belirsiz süreli sözleşmelerin ise rekabeti sınırlandırmak suretiyle potansiyel rakiplerin piyasaya girmesini engellediği ve/veya mevcut rakiplerin piyasa dışına itilmesine yol açtığı kabul edilmektedir.
- (39) Bir çay bahçesinden organik çay alınabilmesi için 3 yıl geçmesi gerekmekte, ancak 4. yıl üretilen ürünün organik olarak nitelendirilebilmektedir. ÇAYKUR'dan edinilen bilgilere göre yapılan yatırımın geri dönüşü 6-10 sene arasında değişmekte, organik çayın yeni bir ürün olması nedeniyle bu süre tam olarak hesaplanamamaktadır.

- (40) SÖZLEŞME’de üreticilerin organik ürün alınmasına kadar geçen sürede (yaklaşık 3 yıl) ürünlerini diğer üreticilere satmalarının önünde bir engel olmaması, SÖZLEŞME’nin süresinin 1 yıl olarak açıkça belirtilmesi, ÇAYKUR ile sözleşme imzalamayan ve organik tarıma geçilen bölgelerde ekim alanı bulunan üreticilerin diğer organik çay üreticilerine ürünlerini satmalarının mümkün olması ve organik çay üretimine başladıktan sonra SÖZLEŞME’yi fesih etmek isteyen bir üreticiden sadece organik ürün alınmaya başlanmasına kadar kendisine yapılan desteklemelerin geri talep edilmesi piyasadaki rekabeti makul bir ölçüde kısıtlayacaktır.
- (41) Ancak SÖZLEŞME’nin 4054 sayılı Kanun’un 5.d. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için SÖZLEŞME ile piyasadaki rakiplerin dışlanma olasılığının azaltılması ve potansiyel rakiplerin bu piyasaya girmesinin mümkün hale getirilmesi gerekmektedir. Bu durum ise ancak SÖZLEŞME’nin süresinin belirli hale getirilmesi ile mümkündür.
- (42) SÖZLEŞME’nin belirli süreli olması için ya mevcut süre maddesine ek olarak SÖZLEŞME’ye belli bir bitiş tarihinin konulması (örneğin bu SÖZLEŞME her koşulda 5 yılın sonunda sona erecektir gibi) ya da mevcut süre koşulu maddesinin SÖZLEŞME’nin devam etmesinin tarafların her birinin açık beyanıyla mümkün kılacak şekilde değiştirilmesi (örneğin SÖZLEŞME’nin süresi 1 yıl olmakla birlikte tarafların açık beyanları olması halinde SÖZLEŞME 1 yıl daha uzayacaktır gibi) ile mümkündür.
- (43) Nitekim belirli bir sürede biteceğine yönelik hüküm bulunmayan sözleşmelerin hangi durumda belirli bir sözleşme olarak kabul edilebileceğinin açıklandığı “Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz” un 35. paragrafında
- “... Alıcıya anlaşma geçerli olduğu sürece rekabet etmeme yükümlülüğü getiren ve taraflardan herhangi biri belli bir süre önceden itiraz etmedikçe her yıl yenilenmiş kabul edilen bir yıllık bir dağıtım anlaşması belirsiz süreli olarak kabul edilecektir. Ancak, bu anlaşmanın her yıl yenilenebilmesi için tarafların açıkça iradelerini birbirlerine bildirmeleri zorunlu ise anlaşma belirsiz süreli sayılmayacaktır. Başka deyişle, belirli bir süre içerisinde taraflar bu anlaşmayı devam ettirmek istediklerini birbirlerine açıkça bildirmedikçe anlaşmanın uzamadığını kabul eden bir düzenlemeye dayanan rekabet etmeme yükümlülüğü belirsiz süreli kabul edilmeyecektir ...”*
- ifadesi yer almaktadır.
- (44) Her ne kadar SÖZLEŞME’de yer alan süre hükmünün yanına SÖZLEŞME’nin her koşulda en fazla 5. yılın sonunda biteceği hükmünün getirilmesinin SÖZLEŞME’yi belirli hale getirdiğinden bahsedilebilse de, ÇAYKUR tarafından akdedilen SÖZLEŞME’nin konusu olan organik yaş çayın ancak 3. seneden sonra üretilebiliyor olması nedeniyle SÖZLEŞME’lere organik çay üretimine başladıktan sonraki 5. yılın sonunda bitmesi yönünde bir hükmün getirilmesinin de SÖZLEŞME’yi belirli hale getirebilecektir.
- (45) Diğer bir deyişle ilk defa organik yaş çay üretimine başlayan üreticilerle yapılacak olan sözleşmelerin süresinin mevcut süre koşuluna ek olarak en fazla 8 yıla sınırlandırılması, organik yaş çay üretimine başlamış olan üreticilerle yapılacak olan sözleşmelerde getirilecek sınırlamanın ise en fazla 5 yıl olarak belirlenmesi SÖZLEŞME’yi süresi belirli bir sözleşme haline getirecektir.
- (46) Bu noktada belirtilmesi gereken bir diğer husus ise ilk defa organik çay üretimi yapacak olan bir üreticiyle yukarıda yer verilen hususa uygun bir sözleşme yapıldıktan sonra sözleşmenin bitiş tarihinden itibaren yeniden bir sözleşme yapılmak istenmesi halinde söz konusu sözleşmenin, yukarıda yer verilen paragrafta ifade edildiği üzere, organik yaş çay üretimine başlamış olan üreticilerle yapılacak olan sözleşmelerdeki süre sınırına (en fazla 5 yıl) tabi olması gerektiğidir.

- (47) Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, ÇAYKUR tarafından akdedilen sözleşmelerin, sözleşmeleri belirli süreli hale getirecek düzenlemeler yapılması kaydıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin d. bendinde yer alan koşulu sağladığı kanısına varılmıştır.

I. SONUÇ

- (48) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yaş çay üreticileriyle imzaladığı "Organik Çay Alım Sözleşmeleri"ne, sözleşmenin süresine ve tarafların açıkça iradelerini birbirlerine bildirmeleri sonucunda yenilenmesine ilişkin gerekli düzenlemelerin yapılması koşuluyla, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.